

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

УДК 342.951:351.84

Гуменюк В. Є.,

Gumenyuk_V@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4146-1615,

проректор з адміністративно-господарської діяльності,

Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро

ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

***Анотація.** Статтю присвячено аналізу адміністративно-правового статусу суб'єктів публічного управління у сфері пенсійного забезпечення в Україні. Обґрунтовано тезу, що суб'єкти публічного управління у сфері пенсійного забезпечення складають окрему категорію державних органів з особливим адміністративно-правовим статусом та притаманними їм специфічними ознаками: вони здійснюють державно-владний вплив на об'єкти публічного управління; їхньою головною ознакою є наявність у них владних повноважень, які дозволяють втілювати власну волю у формі управлінських рішень; правовою основою їх діяльності в переважній більшості випадків стають норми адміністративного права; у процесі своєї діяльності дані суб'єкти використовують виключно форми та методи публічного управління. Окреслено характер компетенції суб'єктів публічного управління у сфері пенсійного забезпечення, за обсягом якої вони поділяються на суб'єкти загальної, галузевої та спеціальної (функціональної) компетенції.*

Встановлено, що суб'єкти загальної компетенції здійснюють адміністративно-правову координацію підконтрольних їм суб'єктів галузевої або спеціальної (функціональної) компетенції, а їхнім завданням є забезпечення реалізації державної політики в окремих сферах публічного управління. Для них публічне управління у сфері пенсійного забезпечення є складовою частиною основної функції щодо забезпечення реалізації державної політики з певних питань. Окреслено коло суб'єктів загальної компетенції щодо публічного управління у сфері пенсійного забезпечення. Підкреслено, що наступний рівень публічного управління у сфері пенсійного забезпечення уособлюється в діяльності суб'єктів галузевої компетенції, головне завдання яких полягає в безпосередньому забезпеченні потреб суспільства у функціонуванні сфери пенсійного забезпечення, і що саме на ці суб'єкти покладаються завдання реалізації державної політики в зазначеній сфері. Визначена особливість цих суб'єктів, їхнє головне завдання, вертикальні правові відносини та відносини прямої підпорядкованості, які складаються між суб'єктами публічного управління і керованими ними об'єктами. Акцентовано увагу на тому, що до групи суб'єктів спеціальної (функціональної) компетенції належать державні органи, що реалізують виконавчу, контрольну-наглядову, регулятивну та реєстраційно-дозвільну функції, і які забезпечують реалізацію державної політики у певній сфері, здійснюють керівництво.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, пенсійне забезпечення, пенсійне страхування, пенсійне законодавство, публічне управління, реформа пенсійної системи, суб'єкти, сфера пенсійного забезпечення.

Humeniuk V. Ye.,

Gumenyuk_V@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4146-1615,

Vice-Rector for Administrative and Economic Activities,

University of Customs and Finance, Dnipro

CHARACTERIZATION OF THE ADMINISTRATIVE-LEGAL STATUS OF PUBLIC ADMINISTRATION ENTITIES IN THE FIELD OF PENSION PROVISION IN UKRAINE

Abstract. The article is devoted to the analysis of the administrative-legal status of public administration entities in the field of pension provision in Ukraine substantiated the thesis that the subjects of public administration in the field of pension provision are a separate category of state bodies with a special administrative and legal status and inherent specific features: they are carried out state-own impact on public administration objects; Their main features are the availability of power powers that allow them to realize their own will in the form of managerial decisions; The legal basis for their activities in the vast majority of cases are the norms of administrative law; In the process of its activities, these subjects use exclusively forms and methods of public administration. The character of the competence of public administration entities in the field of pension provision, in terms of which they are divided into subjects of general, sectoral and special (functional) competence are outlined.

It has been established that subjects of general competence carry out administrative and legal coordination of subjects of branch or special (functional) competence, and their tasks are to ensure the implementation of state policy in certain spheres of public administration. For them, public administration in the field of pension provision is an integral part of the main function to ensure the implementation of state policy on certain issues. A circle of subjects of general competence in public administration in the field of pension provision are outlined. It is emphasized that the next level of public administration in the field of pension provision and is embodied in the activities of sectoral competencies, the main task of which is to directly ensure the needs of society in the functioning of the sphere of pension provision, and that it is precisely the tasks of implementing state policy in the indicated sphere. The feature of these subjects is determined, their main task, vertical legal relations and direct subordination, which are formed between the subjects of public administration and objects managed by them. The emphasis is that the group of special (functional) competencies includes state bodies that implement executive, control and supervisory, regulatory and registration-permit function. And which ensure the implementation of state policy in a certain sphere, carry out guidance.

Key words: administrative-legal status, pension provision, pension insurance, pension legislation, public administration, reform of the pension system, subjects, sphere of pension provision.

JEL Classification: K 40

DOI: <https://doi.org/10.36477/2616-7611-2021-09-03>

Постановка проблеми. Призначенням сфери пенсійного забезпечення є покращення фінансово-матеріального положення наших теперішніх та майбутніх пенсіонерів. З введенням добровільного накопичення в систему пенсійного забезпечення держава дістала реальну можливість вирішити як загострену соціальну проблему – низький рівень пенсійного забезпечення своїх пенсіонерів, так і економічну – недостатність інвестиційних ресурсів у цьому секторі. Оскільки саме за допомогою вказаної системи можливе подолання кризових явищ, розгляд усіх її компонентів виявляється вкрай важливим. У свою чергу, за невдалого функціонування одного з елементів уся система може не лише не принести очікуваної користі, а й навпаки – заподіяти шкоди. З урахуванням цього вважаємо за потрібне приділити окрему

увагу розгляду діяльності суб'єктів нагляду та контролю у сфері пенсійного забезпечення. Жодна сфера не може обійтись без нагляду або контролю з боку держави, адже без ефективного керівництва вона не в змозі чітко та вдало функціонувати. Зовсім іншим питанням є рівень втручання та впливу з боку держави на ту або іншу сферу. Для сфери ж пенсійного забезпечення України державний нагляд та контроль є вкрай важливим. Ця система утворилася ще в період існування СРСР і функціонувала без належної нормативної бази та добросовісного нагляду з боку суб'єктів публічної влади, що призвело до втрати довіри з боку населення до фінансових установ нашої країни. Отже, для виправлення помилок минулого держава повинна забезпечити гарантії функціонування установ, що мають право займатись пенсійним забезпеченням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженням проблем адміністративно-правового статусу суб'єктів публічного управління у сфері пенсійного забезпечення приділено увагу впрацях таких вчених-правників, як: В.М. Андріїв, Н.Б. Болотіна, С.Я. Вавженчук, В.С. Венедіктов, С.В. Венедіктов, С.В. Вишновецька, Т.З. Герасимів, Ю.М. Гришина, І.П. Жигалкін, І.В. Зуб, Т.А. Занфірова, М.І. Іншин, С.В. Кобернюк, В.Л. Костюк, І.М. Ласько, С.С. Лукаш, А.Р. Мацюк, О.В. Москаленко, Н.О. Мельничук, О.М. Обушенко, П.Д. Пилипенко, Є.Ю. Подорожній, С.В. Попов, С.М. Прилипко, О.І. Процевський, О.П. Сайнецький, С.М. Синчук, Б.І. Сташків, О.В. Тищенко, Н.М. Хуторян, Г.І. Чанишева, С.М. Черноус, М.М. Шумило, Л.П. Шумна, В.І. Щербина, О.М. Ярошенко та ін. Проте наукові праці цих та інших дослідників мають концептуальне значення для розуміння адміністративно-правового статусу суб'єктів публічного управління у сфері пенсійного забезпечення. Водночас новітні процеси здійснення комплексної пенсійної реформи, підвищення ефективності, прозорості, доступності права на пенсійне забезпечення дозволяють констатувати важливість активізації уваги до адміністративно-правового статусу суб'єктів публічного управління у сфері пенсійного забезпечення в Україні.

Метою даної статті є характеристика сучасного адміністративно-правового статусу суб'єктів публічного управління у сфері пенсійного забезпечення в Україні.

Виклад основного матеріалу. Вітчизняним законодавством, яке регулює правовідносини у сфері пенсійного забезпечення, встановлено, що держава гарантує дотримання законодавства з метою захисту майнових прав і законних інтересів учасників пенсійного забезпечення шляхом здійснення контролю та нагляду відповідними державними органами. До таких суб'єктів належить Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [1, с. 175]. Саме вона здійснює державний нагляд та контроль за діяльністю пенсійних фондів, адміністраторів пенсійних фондів, страхових організацій та банківських установ. Державний нагляд та контроль за діяльністю осіб, що здійснюють управління активами пенсійних фондів, та зберігачів здійснюється Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку в межах повноважень та в порядку, визначеному законодавчими та підзаконними нормативно-правовими актами.

Нагляд за діяльністю суб'єктів публічного управління у сфері пенсійного забезпечення з боку компетентних державних органів регулюється законами України «Про пенсійне забезпечення» [2], «Про недержавне пенсійне забезпечення», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», тобто контроль за сферою забезпечення працівників пенсійними виплатами регламентується багатьма нормативно-правовими актами. Проте на законодавчому рівні прямо не вказано, що ще одним суб'єктом, що здійснює державний нагляд і контроль, є Національний банк України. Він також наділений повноваженнями в системі недержавного пенсійного забезпечення і реалізує їх, у першу чергу, в процесі нагляду за банками-зберігачами. Так, Національний банк України, по-перше, здійснює постійний нагляд за дотриманням банками, які є суб'єктами публічного управління у сфері пенсійного забезпечення, їх підрозділами, афілійованими та спорідненими особами банків на території України та за кордоном, банківськими об'єднаннями, представництвами та філіями іноземних банків в Україні, а також іншими юридичними та фізичними особами банківського законодавства, нормативно-правових актів Національного банку та економічних нормативів (ст. 55). По-друге, Національний банк України відповідно до наданих йому повноважень отримує можливість організувати перевірки діяльності пенсійних фондів, адміністратора, компанії з управління активами, зберігача, страхової організації та банківської установи, що надають послуги у сфері недержавного пенсійного забезпечення, самостійно або із залученням аудитора (ст. 5). Вищевикладене дає право вважати Національний банк України органом державного нагляду і контролю, а тому вважаємо за потрібне включити його до ст. 67 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», доповнивши таким чином перелік всіх контролюючих суб'єктів.

З огляду на вищенаведене можна стверджувати, що пріоритетним завданням суб'єктів державного контролю та нагляду є надання гарантій безпеки сфери пенсійного забезпечення в цілому впровадження методів, які допоможуть запобігти нецільовому використанню пенсійних внесків та захистять накопичення від інфляційних процесів [3, с. 58]. Але для більш чіткого розуміння того, які саме функції покладено на контролюючі органи в системі додаткового накопичення, вва-

жаємо за потрібне розглянути більш детально кожний із них, а також визначити їх взаємодію з різними суб'єктами публічного управління у сфері пенсійного забезпечення та один з одним.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, діє не тільки на підставі Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», а й іншого Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [4]. Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення» встановлено, що Національна комісія, яка здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, застосовує засоби нагляду, інспектування та заходи впливу згідно із законодавством про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг. Цей Закон зобов'язує Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, вживати заходів щодо захисту прав учасників недержавного пенсійного забезпечення, у тому числі шляхом подання позову до суду в інтересах таких осіб, якщо їх права порушуються будь-якими особами, підприємствами, установами, організаціями, включаючи органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, визначає механізм опублікування пенсійних фондів, що здобули ліцензію у сфері надання фінансових послуг у системі накопичувального пенсійного забезпечення. Скасування ліцензії на здійснення даної діяльності також проводиться Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. А ще одним обов'язком Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, є реалізація державного нагляду та контролю за діяльністю страхових організацій, які уклали договори страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті [5].

Таким чином, даний суб'єкт публічного управління забезпечує нагляд за дотриманням законодавства суб'єктами господарювання в процесі надання громадянам фінансових послуг. Завдяки покладеним на Комісію повноваженням стає можливим забезпечення законності у сфері діяльності пенсійних фондів та недопущення настання негативних майнових або інших наслідків для громадян через порушення з боку цих організацій.

Отже, враховуючи функції та повноваження, покладені на Національну комісію, що здійснює

державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, які законодавчо визначені та регулюються не лише Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення», а й іншими нормативно-правовими актами у цій сфері, питання нагляду та контролю за фінансовими установами, що здійснюють недержавне пенсійне забезпечення, вважається вирішеним у межах її компетенції.

Наступним державним суб'єктом, на якого покладені обов'язки мінімізувати упушення в публічному управлінні у сфері пенсійного забезпечення, виступає Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Даний орган призначений для здійснення повного та всебічного правового регулювання суспільних правовідносин, які виникають у сфері діяльності ринку цінних паперів, забезпечення захисту інтересів громадян України та держави, запобігання зловживанням та порушенням у цій сфері. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку є державним колегіальним органом, утворюється у складі Голови Комісії та шести членів Комісії. Голова Комісії та її члени призначаються на посади та звільняються з посад на підставі указів Президента України. Комісія розробляє і затверджує акти законодавства, обов'язкові для виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, учасниками ринку цінних паперів, їх об'єднаннями та контролює їх виконання з питань, що належать до її компетенції [6].

Стосовно діяльності Комісії у сфері додаткового накопичення, то згідно із Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення» державний нагляд та контроль за діяльністю осіб, що здійснюють управління активами пенсійних фондів, та зберігачів здійснюється Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку в межах повноважень та в порядку, передбачених законодавством. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку зобов'язана письмово повідомляти Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, про санкції до таких осіб та підстави їх застосування протягом десяти робочих днів з моменту накладення таких санкцій (ст. 67).

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку встановлює порядок і умови видачі ліцензій, на підставі яких здійснюється адміністрування активів пенсійного фонду. До встановлених вимог відноситься сплачений грошовими коштами статутний капітал у розмірі не менш як сім мільйонів гривень на день подання доку-

ментів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку для отримання цієї ліцензії [7, с. 48]. Під час здійснення операцій щодо управління активами відповідно до інвестиційної декларації пенсійного фонду та укладеного договору про управління активами особа, яка провадить діяльність з управління пенсійними активами, зобов'язана дотримуватися внутрішніх правил та процедур оцінки і управління ризиками, пов'язаними з інвестуванням пенсійних активів, що відповідають вимогам, встановленим Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Зазначена Комісія визначає методику та механізм обчислення та визначення чистої вартості активів пенсійного фонду, їх облік, зарахування, що здійснюються адміністратором та особою, яка управляє активами такого пенсійного фонду. Особи, що здійснюють управління активами пенсійних фондів, зобов'язані подавати звітність про управління активами Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку [8]. Зазначений орган достатньо комплексно врегулює порядок утворення недержавних пенсійних фондів та контролює дотримання всіх установлених умов щодо отримання відповідних документів для виконання даної діяльності.

Після отримання ліцензії Закон зобов'язує особу, по-перше, підтримувати розмір власного капіталу на рівні, не меншому ніж розмір її зареєстрованого статутного капіталу. У разі його зменшення особа має поінформувати про це Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку протягом трьох робочих днів з дня виникнення такого зменшення [9, с. 62]. По-друге, особа повинна привести розмір власного капіталу у відповідність зі статутним протягом шести місяців з дня виникнення такої невідповідності та надати необхідні підтверджувальні документи Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку [10, с. 185]. Остання ж, у свою чергу, має право прийняти рішення про продовження строку усунення невідповідностей, але на строк не більш трьох місяців. Рада фонду може прийняти рішення про заміну особи, що здійснює управління активами, але зобов'язана протягом одного робочого дня мотивовано повідомити про це Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку.

Скасувати ліцензію на провадження діяльності з управління активами пенсійного фонду має право виключно Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Таке рішення повинно бути оформлене в письмовій формі протягом трьох робочих днів і надане всім пенсійним фон-

дам, з якими особою, ліцензію якої анульовано, укладено договори про управління активами, а також їх адміністраторам та зберігачам [11, с. 91]. Рішення про скасування ліцензії оприлюднюється в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Зберігач пенсійного фонду (далі – зберігач) – Національний банк України або банк, який на підставі відповідної ліцензії провадить діяльність із зберігання активів пенсійних фондів (ст. 1). Зберігач пенсійного фонду також зобов'язаний отримати ліцензію Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на провадження діяльності зі зберігання активів пенсійних фондів. Обов'язком зберігача є виконання розпоряджень Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо припинення виконання розпоряджень особи, яка здійснює управління активами пенсійного фонду. Порядок обчислення тарифів та граничний розмір оплати послуг зберігача пенсійного фонду встановлюються згідно із законодавством Національною комісією з цінних паперів. У разі виявлення порушень законодавства щодо провадження діяльності з управління активами пенсійного фонду, вчинених особою, яка здійснює управління активами пенсійного фонду, зберігач протягом одного робочого дня з моменту виявлення такого порушення письмово надає відповідну інформацію раді пенсійного фонду, адміністратору, Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, та Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку, а також особі, що вчинила це порушення (ст. 44). Зберігач подає звітність Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо обслуговування всіх пенсійних фондів, яке здійснювалося цим зберігачем протягом звітного періоду, по кожному пенсійному фонду окремо (ст. 52).

Зберігач несе відповідальність за неподання, несвочасне подання або подання завідомо недостовірної інформації раді пенсійного фонду, його адміністратору та особі (особам), що провадить діяльність з управління активами цього фонду, відповідно до законодавства та умов договору, укладеного з таким пенсійним фондом, а також Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку і Національній комісії, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг, відповідно до законодавства (ст. 46) [12]. Одне з найголовніших повноважень зберігача полягає у фактичній підконтрольності, що виражається в безумовному виконанні розпоряджень,

виданих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Тобто у даних правовідносинах Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку стоїть на вищому рівні, ніж Національний банк України.

Останнім публічним регулятором, закріпленим в законодавстві про недержавне пенсійне забезпечення, є Антимонопольний комітет України. Згідно зі ст. 67 Закону контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції у системі накопичувального пенсійного забезпечення здійснює Антимонопольний комітет України в межах повноважень, передбачених законом. Антимонопольний комітет України письмово повідомляє Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, про прийняті ним рішення щодо порушення законодавства про захист економічної конкуренції учасниками недержавного пенсійного забезпечення. Органи, що здійснюють нагляд та контроль за діяльністю у системі накопичувального пенсійного забезпечення, повідомляють Антимонопольний комітет України про ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції учасниками недержавного пенсійного забезпечення [13].

Даний суб'єкт державного нагляду і контролю, на нашу думку, бере найменш активну участь у системі недержавного пенсійного забезпечення. Рівень його співпраці з іншими органами занадто низький. Тоді, коли Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, тісно взаємодіє з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку практично на всіх рівнях, Антимонопольному комітету України притаманне виконання одного чітко визначеного завдання. І якщо два вищезазначені органи взаємодіють не тільки один з одним, а практично і з кожним суб'єктом пенсійного забезпечення, то Антимонопольний комітет не співпрацює з жодним із цих суб'єктів [14, с. 102]. Ми вважаємо, що вищезгаданий Національний банк України набагато частіше задіяний у роботі всієї системи пенсійного забезпечення, аніж Антимонопольний комітет України, оскільки ознаки його діяльності присутні практично на кожному її етапі. На цій підставі можна стверджувати, що Національний банк України є одним з провідних органів нагляду і контролю, у той час, як Антимонопольний комітет України можна віднести до другорядного органу.

Висновки. Таким чином, завдання контролю покладені не лише на державні органи, а й на

деяких суб'єктів сфери недержавного пенсійного забезпечення. Враховуючи це, будь-який орган або суб'єкт, що бере участь у діяльності з контролю та нагляду, повинен не лише виконувати покладені на нього функції, а й контролювати дії іншого суб'єкта та співпрацювати один з одним. Подібне розмежування повноважень є дієвим для забезпечення збереження активів системи та мінімізації втрат накопичень людей. З метою подальшого функціонування та розвитку сфери пенсійного забезпечення вкрай важливим є чіткий механізм взаємодії всіх суб'єктів нагляду і контролю. Оскільки сьогодні обсяги використання зазначеної системи є відносно незначними, вказані суб'єкти мають можливість ефективно виконувати надані їм повноваження. Проте в майбутньому у зв'язку зі зростанням об'єму інформації вважаємо за потрібне розробити та ввести в дію єдину базу даних для використання всіх наглядових та контролюючих суб'єктів, що сприятиме більш чіткому рівню взаємодії одного з одним. Адже саме взаємодія між собою всіх суб'єктів в державного нагляду та контролю є основою їх діяльності у сфері пенсійного забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрійв В.М., Кучма О.Л., Сіньова Л.М. Пенсійне забезпечення у солідарному рівні загальнообов'язкового державного пенсійного страхування : монографія. Київ : Маслаков, 2018. 474 с.
2. Про пенсійне забезпечення : Закон України від 5 листопада 1991 р. № 1788-XII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Міщук Г.Ю., Шишкіна О.О. Пенсійне забезпечення в Україні: оцінка стану та моделювання трансформації : монографія. Рівне : НУВГП, 2016. 176 с.
4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 липня 2001 р. № 2664-III. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 9 липня 2003 р. № 1057-IV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
6. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
7. Рудик В.К. Сучасні тенденції розвитку системи пенсійного страхування в Україні : монографія. Кам'янець-Подільський : Абетка, 2014. 187 с.
8. Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку : Указ Президента Укра-

їни від 23 листопада 2001 р. № 1063/2011. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

9. Шалієвська Л.І. Пенсійне забезпечення в системі економічної безпеки держави : монографія. Львів : Растр-7, 2020. 196 с.

10. Пенсійне забезпечення : підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / О.М. Ярошенко, С.М. Прилипка, А.М. Слюсар та ін. ; за ред. О.М. Ярошенка. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2017. 308 с.

11. Ялдин І.В. Соціальний захист та пенсійне забезпечення в Україні : навчальний посібник. Харків : Мераш Publisher ; О.А. Мірошніченко, 2019. 174 с.

12. Про Національний банк України : Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

13. Про Антимонопольний комітет України : Закон України від 26 листопада 1993 р. № 3659-XII. URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua/go/3659-12>.

14. Калита Т.А. Проблеми розвитку пенсійної системи в Україні та шляхи їх розв'язання. *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)*. 2014. № 1. С. 100–105.

REFERENCES:

1. Andriiv, V.M., Kuchma, O.L., Sinova, L.M. (2018), *Pensiine zabezpechennia u solidarnomu rivni zahalnoobov'iazkovoho derzhavnogo pensiinoho strakhuvannia*: monohrafiia, Maslakov, Kyiv, 474 s.

2. Pro pensiine zabezpechennia: Zakon Ukrainy vid 5 lystopada 1991 r. № 1788-XII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

3. Mishchuk, H.Yu., Shyshkina, O.O. (2016), *Pensiine zabezpechennia v Ukraini: otsinka stanu ta modeliuvannia transformatsii*: monohrafiia, NUVHP, Rivne, 176 s.

4. Pro finansovi posluhy ta derzhavne rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh: Zakon Ukra-

iny vid 12 lystopada 2001 r. № 2664-III. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

5. Pro nederzhavne pensiine zabezpechennia: Zakon Ukrainy vid 9 lystopada 2003 r. № 1057-IV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

6. Pro derzhavne rehuliuвання rynku tsinnykh paperiv v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 30 zhovtnia 1996 r. № 448/96-VR, URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

7. Rudyk, V.K. (2014), *Suchasni tendentsii rozvytku systemy pensiinoho strakhuvannia v Ukraini*: monohrafiia, Abetka, Kam'ianets-Podilskyi, 187 s.

8. Pro Natsionalnu komisiuu z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 23 lystopada 2001 r. № 1063/2011. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

9. Shalievskaya, L.I. (2020), *Pensiine zabezpechennia v systemi ekonomichnoi bezpeky derzhavy*: monohrafiia, Rastr-7, Lviv, 196 s.

10. Yaroshenko, O.M. (ed.) (2017), *Pensiine zabezpechennia: pidruchnyk dlia studentiv yurydychnykh spetsialnostei vyshchyykh navchalnykh zakladiv*, Pravo, Kharkiv, 308 s.

11. Yaldyn, I.V. (2019), *Sotsialnyi zakhyst ta pensiine zabezpechennia v Ukraini: navchalnyi posibnyk*. Merash Publisher, O.A. Miroshnychenko, Kharkiv, 174 s.

12. Pro Natsionalnyi bank Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 20 travnia 1999 r. № 679-XIV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

13. Pro Antymonopolnyi komitet Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 26 lystopada 1993 r. № 3659-XII. URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua/go/3659-12>.

14. Kalyta, T.A. (2014), *Problemy rozvytku pensiinoi systemy v Ukraini ta shliakhy yikh rozv'iazannia*, *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy (ekonomika, pravo)*, № 1, s. 100–105.

Стаття надійшла до редакції 01.06.2021